

Något bestående

I övermorgon firas som bekant Svenska dagens 100-årsjubileum på många orter i vårt land. Dagens ursprungliga och alltså viktigaste budskap är att hörnstenarna i vårt samhälle är från svenska tiden i Finlands historia: vår lag, vår religion, våra värderingar – i stort sett allting som reglerar hur vi behandlar varandra och organisera vårt samhällsliv.

Skälet till att man för hundra år sedan började framhäva det svenska arvets betydelse med en särskild högtidsdag var dock inte främst minnet av kriget 1808–1809, även om nästan ett sekel hade förflutit sedan rikssprängningen. Skälet var snarast att många då beförde att det svenska kulturarvet var hotat. Det ryska kejsardömetts centralförvaltning hade svårt att inse varför just Finland borde få hålla sina lagar när rikets lagstiftning i övrigt höll på att förenhetligas. Och på hemmafronten var varken fennomanerna eller socialisterna stora beundrare av det svenska kulturarvet.

I dag är läget mycket bättre. Och detta väsentligen tack vare att Finland blev självständigt och dess folk både ville och förmådde bygga sitt svenska kulturarv vidare på två språk. ”Samma på finska”, kunde man kanske säga. Det senaste beviset på att andan har förändrats är också det mångsidiga sätt på vilket både den finska och den svenska staten deltar i arrangemangen av händelserna under Märkesåret 1809, som ju i praktiken redan har rullat igång.

Märkesåret inbegriper ju mycket mer än ett uppmärksammande av finska kriget, även om kriget naturligtvis är i blickfånget på grund av sina dramatiska konsekvenser. Nationalmuseets nyligen öppnade utställning ”1809” lyfter fint fram både den svenska bakgrunden och fortsättningen. Därtill är en av de gemensamma deviserna för märkesåret ”Gemensam historia, gemensam framtid”, vilket om något framhäver kontinuitetens betydelse.

Det har berättats för mig att märkesårets rikssvenska organisationskommitté ämnar avtäckta en plakett vid Skeppsbrokajen i Stockholm till minnet av det gemensamma riket före 1809. Bra så, även om vi i Helsingfors är vana vid att minnesplaketter används i första hand för att markera byggnader där Lenin har råkat övernatta. Det finska näringslivets grand old man, minister Tankmar Horn har föreslagit att även Helsingfors borde få ett minnesmärke över våra 600 år som ett gemensamt rike. Vår huvudstad har många ståliga statyer som påminner om den ryska tiden och rent av ett jättemonument över den finsk-sovjetiska samlevnaden, men inte ett enda som på ett samlande sätt lyfter fram den svenska tiden.

Ett försök till invändning kunde vara att hela Finland är ett levande och dynamiskt minnesmärke över den svenska tiden. Men det är en dålig ursäkt. Jag tycker därför att man borde börja fundera allvarligt på att förverkliga Tankmar Horns idé. När jag träffade honom förra veckan var hans vision en obelisk på Kaserntorget. Mitt tillägg är att en identisk minnsten borde resas i Stockholm.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 4.11.2008